

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.006.03.2022

**Pan
Edmund Borawski
Prezes Zarządu
Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie
ul. Elewatorska 13,
19-203 Grajewo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/011 – Wspieranie inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Spółdzielnia Mleczarska „Mlekoop” w Grajewie, ul. Elewatorska 13, 19-203 Grajewo
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edmund Borawski – Prezes Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekoop” od 1 maja 1982 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Wykonywanie zobowiązań wynikających z umowy wsparcia.2. Efekty systemu wspierania inwestycji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 1 kwietnia 2022 r., z wykorzystaniem dowodów dotyczących przedmiotu kontroli, wykraczających poza ten okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Beata Pawłowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LBI/53/2022 z dnia 13 maja 2022 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności²

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Spółdzielnię Mleczarską „MLEKPOL”³ wsparcia z rządowego *Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030*⁴, na realizację inwestycji pn. „Projekt utworzenia zakładu produkcji sproszkowanych wyrobów mleczarskich w Mrągowie” (dalej: Inwestycja).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Beneficjent zrealizował rzeczowy zakres Inwestycji, wywiązując się przy tym z zobowiązań określonych w umowie z Ministrem Gospodarki⁵, dotyczących nakładów i nowych miejsc pracy. W przewidzianym terminie (do końca 2020 r.) w Mrągowie powstał od podstaw Zakład Produkcji Sproszkowanych Wyrobów Mleczarskich (dalej: ZPSWM), na który poniesiono nakłady⁶ w wysokości blisko 468 mln zł, tj. znacznie wyższe niż wymagały zapisy umowy (380 mln zł), oraz utworzono ponad 160 miejsc pracy. Pozwoliło to na rozpoczęcie produkcji zakładanych produktów, w tym nieoferowanych wcześniej przez SM MLEKPOL koncentratów białek serwatkowych (WPC) i koncentratów białek mleka (MPC). Do czasu zakończenia kontroli NIK efekty Inwestycji były utrzymane.

Terminowo Beneficjent wywiązał się z obowiązków sprawozdawczych wobec Ministra w zakresie realizacji Inwestycji, natomiast z opóźnieniem przedłożył pierwsze sprawozdanie dotyczące jej utrzymania. Stwierdzona nieprawidłowość miała charakter formalny i nie wpłynęła na ocenę wykorzystania wsparcia w ramach Programu.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności⁷

OBSZAR

1. Wykonywanie zobowiązań wynikających z umowy wsparcia

Opis stanu faktycznego

1.1. SM MLEKPOL, w ramach Programu, zawarła 16 listopada 2015 r. umowę z Ministrem o udzielenie pomocy publicznej w formie dotacji celowej na realizację Inwestycji⁸, w której zobowiązała się, że w terminie do 31 grudnia 2018 r.:

- poniesie koszty kwalifikowane Inwestycji w wysokości co najmniej 380.000 tys. zł,
- utworzy w związku z Inwestycją co najmniej 160 nowych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty⁹.

Aneks nr 1 z 4 lutego 2019 r.¹⁰ do umowy o dotację, termin realizacji ww. zobowiązań został wydłużony do 31 grudnia 2020 r., przy czym część nakładów (266.000 tys. zł) miała zostać poniesiona do końca grudnia 2019 roku. Zmiana w umowie została wprowadzona na wniosek Beneficjenta¹¹. W uzasadnieniu wskazał on na skalę i innowacyjność inwestycji, która *wymusiła konieczność przeprowadzenia dodatkowych prac koncepcyjno–projektowych, mających pozwolić na dopracowanie inwestycji wg najnowszych technologii, co w pierwszej kolejności przełożyło się na wydłużenie procesu negocjacji kontraktów, a później na samą jej realizację*. Do wniosku załączono aneksy do umów, zawartych z głównym wykonawcą robót budowlanych i dostawcą technologii.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, negatywną albo w formie opisowej.

³ Dalej: „Beneficjent” lub „SM MLEKPOL”.

⁴ Program w wersji obowiązującej począwszy od uchwały nr 212/2014 Rady Ministrów z dnia 27 października 2014 r. zmieniającej uchwałę ws. przyjęcia programu. Dalej zwany „Programem”.

⁵ Minister właściwy ds. gospodarki, dalej: „Minister”.

⁶ Kwota wykazana w sprawozdaniach, przedkładanych Ministrowi.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Umowa nr IV/861/P/15014/6230/15/DIW, zmieniona aneksem nr 1 z 4 lutego 2019 r. (dalej: „umowa o dotację”).

⁹ W stosunku do średniego zatrudnienia z 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o pomoc, które wynosiło 2211,40 etatów, z zastrzeżeniem że do liczby miejsc pracy utworzonych w związku z Inwestycją zaliczane będą miejsca pracy powstałe z dniem złożenia wniosku, tj. z dniem 29 października 2015 r.

¹⁰ Był to jedyny aneks do Umowy o dotację zawarty w okresie objętym kontrolą.

¹¹ Wniosek z 4 października 2018 r. i 7 listopada 2018 r.

Po spełnieniu zobowiązań dotyczących Inwestycji, Beneficjent miał uzyskać wsparcie w ramach Programu w wysokości 36.708 tys. zł, z tego nie więcej niż 28.000 tys. zł w 2019 roku i 8.709 tys. zł w 2020 roku. (akta kontroli str. 65-116)

Warunkiem wypłaty pomocy, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 umowy o dotację, było przedłożenie Ministrowi do akceptacji sprawozdań finansowo-rzeczowych, w zakresie poniesionych kosztów Inwestycji oraz liczby utworzonych miejsc pracy (dalej: sprawozdania finansowo-rzeczowe), obejmujące okres począwszy od dnia rozpoczęcia realizacji Inwestycji do 31 sierpnia danego roku (w terminie do 30 września, w latach 2019-2021). Beneficjent przedłożył trzy sprawozdania finansowo-rzeczowe: 1 lipca 2019 r. za okres do 1 lipca 2019 r., 1 września 2020 r. za okres do 31 sierpnia 2020 r. i 14 września 2021 r. za okres do 31 grudnia 2020 r.¹² Z wyjaśnień Prezesa Zarządu SM Mlekpól wynika, że sprawozdanie w 2019 roku zostało złożone wcześniej niż przewidywała umowa o dotację w związku z wypełnieniem obowiązków w zakresie kosztów kwalifikacyjnych Inwestycji i wnioskowaniem w sprawie otrzymania części wsparcia. Do sprawozdania tego pracownik Ministerstwa¹³ zgłosił 15 lipca 2019 r. (drogą e-mail) uwagi, wskazując m.in. że:

- sprawozdanie powinno być sporządzone w zakresie zgodnym z umową o dotację i załączonym do niej formularzem, w tym obejmować okres do 31 sierpnia danego roku i zawierać prognozę do końca danego roku (a nie do końca 2020 roku). Jednocześnie dopuszczono możliwość złożenia sprawozdania za okres krótszy, po spełnieniu pozostałych warunków,
- wątpliwości budzi część wykazanych pozycji nakładów, które z opisu nie można zakwalifikować do środków trwałych.

Skorygowane sprawozdanie finansowo-rzeczowe za okres od początku realizacji Inwestycji do 31 lipca 2019 r., wraz z wyjaśnieniami dotyczącymi budzących wątpliwość nakładów kwalifikowalnych, Beneficjent przesłał do Ministerstwa 6 sierpnia 2019 r. Pracownik Ministerstwa przekazał 12 sierpnia 2019 r. informację o przyjęciu wyjaśnień Beneficjenta, zwracając się jeszcze o drobne korekty w sprawozdaniu oraz wyjaśnienie do pozycji w nakładach pn. „usunięcie kolizji”. Beneficjent pismem z 13 sierpnia 2019 r. przekazał sprawozdanie z wymaganymi korektami i poinformował, że ww. nakłady dotyczyły przebudowy sieci elektroenergetycznej, będącej w kolizji z projektem ZPSWM.

Ministerstwo nie zgłaszało uwag do pozostałych sprawozdań finansowo-rzeczowych. Beneficjent nie dokonywał w nich także korekt z własnej inicjatywy. Ww. sprawozdania (w tym pierwsze po korektach) sporządzone zostały w wymaganym zakresie rzeczowym i merytorycznym. (akta kontroli str. 120-186)

[...] ¹⁴ (akta kontroli str. 118-119, 242-309)

Analiza danych dotyczących nakładów poniesionych w związku z Inwestycją, ujętych w ostatnim sprawozdaniu finansowo – rzeczowym, przeprowadzona na podstawie 20 pozycji tych nakładów na kwotę 73.368,7 tys. zł¹⁵ (tj. 16,3% kosztów kwalifikowalnych Inwestycji) wykazała, że wszystkie miały związek z przedmiotową Inwestycją, zostały poniesione zgodnie z zawartymi umowami/zleceniami, właściwie udokumentowane oraz ujęte w ewidencji kosztów inwestycyjnych ZPSWM, a następnie uwzględnione w wartości początkowej środków trwałych wytworzonych/zakupionych w ramach Inwestycji. (akta kontroli str. 316-318)

[...] ¹⁶ (akta kontroli str. 299-307, 387-396, 454)

1.2. Stosownie do § 4 ust. 4 umowy o dotację, w SM MLEKPOL ewidencjonowano dane kadrowe dotyczące ZPSWM, w sposób umożliwiający jednoznaczne ustalenie, bieżące

¹² Wszystkie sprawozdania obejmowały okres od początku realizacji Inwestycji.

¹³ Ministerstwo obsługujące Ministra właściwego ds. gospodarki.

¹⁴ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

¹⁵ W tym 10 pozycji nakładów z 2019 roku na kwotę 34.502,8 tys. zł i 10 z 2020 r. na kwotę 38.865,9 tys. zł.

¹⁶ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

monitorowanie i weryfikację, w tym kontrolę, liczby utworzonych nowych miejsc pracy w związku z Inwestycją. (akta kontroli str. 387-395)

Beneficjent prowadził też odrębną ewidencję księgową kosztów inwestycyjnych ZPSWM (nowotworzonego zakładu), przy czym nie wydzielono w niej kosztów kwalifikowalnych, rozliczanych w ramach umowy o dotację. Według tej ewidencji, do końca 2020 roku koszty¹⁷ Inwestycji wyniosły 468.925,8 tys. zł. Prezes Zarządu SM Mlekpól wyjaśnił, że według Beneficjenta *prowadzona ewidencja wypełnia zapisy §4 ust. 4 umowy o dotację. Spółdzielnia utworzyła oddział ZPSWM, dla którego prowadzi wyodrębnioną ewidencję kosztów kwalifikowalnych Inwestycji i sporządza jednostkowe sprawozdania finansowe. Jako wyodrębniona jednostka gospodarcza prowadzi własne zapisy na kontach księgi głównej Spółdzielni a cała inwestycja znajduje odzwierciedlenie w systemie komputerowy SAP ERP z akronimem ZSWM. Wszystkie nakłady na środki trwałe poniesione do końca okresu kwalifikowalności kosztów, czyli 31 grudnia 2020 r. stanowią koszty kwalifikowalne i osiągnęły wartość 468.925.808 zł i zostały ustalone na podstawie ustawy o rachunkowości. [...]*¹⁸ (akta kontroli str. 420-429, 447, 459-464)

1.3. Na podstawie § 2 ust. 2 umowy o dotację Beneficjent miał obowiązek przedstawiania w terminie do 30 kwietnia każdego roku¹⁹, danych dotyczących łącznej wysokości podatków CIT, PIT, VAT oraz podatku od nieruchomości, jakie zostały zapłacone w związku z realizowaną Inwestycją za rok poprzedni oraz wartości sprzedaży na rynek krajowy. W okresie objętym kontrolą informacje te składane były terminowo. Wykazano w nich, że SM MLEKPOL w latach 2017-2021 zapłaciła w związku z Inwestycją podatki (od nieruchomości i PIT) [...] ²⁰ co było zgodne z prowadzoną przez Beneficjenta ewidencją i deklaracjami podatkowymi. Do 2021 roku nie opłacano podatków CIT i VAT w związku z Inwestycją (nie zaistniały zdarzenia obligujące do ich naliczenia). [...] ²¹.

(akta kontroli str. 120-121, 448)

1.4. Zgodnie z § 4 ust. 2 pkt 3 i 4 umowy o dotację, Inwestycja o wartości początkowej co najmniej 380.000 tys. zł miała być utrzymana w województwie warmińsko-mazurskim przez co najmniej pięć lat od zakończenia jej realizacji. O dacie zakończenia realizacji Inwestycji Beneficjent miał poinformować Ministra na piśmie (§4 ust. 1 umowy o dotację). SM MLEKPOL nie przekazała takiej informacji Ministrowi. Prezes Zarządu SM MLEKPOL wyjaśnił: *Nakłady inwestycyjne zakończyły się wraz z okresem kwalifikowalności kosztów, a zapis w umowie mówiący o poinformowaniu o zakończeniu inwestycji interpretowaliśmy w taki sposób, że należy to zrobić w przypadku, kiedy zakończenie inwestycji nastąpi w innym terminie. Utwierdził nas w tym fakt, iż ministerstwo z urzędu wszczęło kontrolę czy spółdzielnia wywiązała się z zapisów umownych o czym zostaliśmy poinformowani 25 czerwca 2021 r.*

Okres kwalifikowalność kosztów zakończył się 31 grudnia 2020 r. Na dzień kontroli NIK (czerwiec 2022 roku) Inwestycja była utrzymana. ZPSWM funkcjonował w Mrągowie i prowadził działalność przewidzianą we wniosku o przyznanie pomocy publicznej, tj. produkcję sproszkowanych wyrobów mleczarskich. Z ewidencji księgowej prowadzonej przez Beneficjenta wynika, że wartość początkowa środków trwałych uzyskanych w ramach Inwestycji nie zmniejszyła się w wyniku zbycia lub likwidacji. Nie były one także wynajmowane. (akta kontroli str. 465)

Beneficjent zobowiązany był także (na podstawie § 4 ust. 2 pkt 2 umowy o dotację) do utrzymania utworzonych w związku z inwestycją miejsc pracy (co najmniej 160) przez okres co najmniej pięciu lat od ich utworzenia. Miało być to weryfikowane w oparciu o średnioroczne zatrudnienie. W 2021 roku średnioroczne zatrudnienie na nowoutworzonych

¹⁷ Wg zapisów na kontach :80001, 80103 i 80209 w jednostce gospodarczej ZPSWM, przeksięgowanych do końca 2020 r. na konta środków trwałych.

¹⁸ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

¹⁹ Obowiązek dotyczy lat 2016- 2026 roku.

²⁰ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

²¹ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

miejscach pracy w ZPSWM wynosiło 168,2 etatów²². Tym samym warunek utrzymania miejsc pracy w pierwszym roku po zakończeniu Inwestycji został spełniony.

(akta kontroli str. 310-315, 385)

Do dnia rozpoczęcia kontroli NIK (16 maja 2022 r.) SM MLEKPOL nie wywiązał się z obowiązku przedłożenia Ministrowi sprawozdania z wykonania obowiązków w zakresie utrzymania Inwestycji i miejsc pracy (dalej: sprawozdanie z utrzymania Inwestycji) za 2021 rok, o czym szerzej napisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Sprawozdanie to zostało przesłane dopiero 17 czerwca 2022 r. Sporządzone je w wymaganym zakresie rzeczowym i merytorycznym. (akta kontroli str. 120-121, 310-315)

1.5. Ministerstwo przeprowadziło, na podstawie § 3 ust. 1 umowy o dotację, dwie kontrole dotyczące Inwestycji: w październiku 2019 roku i wrześniu 2021 roku. W obu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji umowy o dotację. Po ostatniej kontroli, Ministerstwo uznało, że *Przedsiębiorca wykonał zobowiązania umowne, w postaci poniesienia nakładów inwestycyjnych oraz utworzenia nowych miejsc pracy, z nadwyżką względem zobowiązania umownego.* (akta kontroli str. 408-419)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Beneficjent przekazał Ministrowi pierwsze sprawozdanie z utrzymania Inwestycji (za 2021 rok) dopiero 17 czerwca 2022 r. (w trakcie kontroli NIK), tj. z opóźnieniem wynoszącym 78 dni, w stosunku do terminu określonego w umowie o dotację. W § 4 ust. 2 pkt 5 umowa ta zobowiązuje do przedkładania w latach 2022-2026 sprawozdań w terminie do 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym. Z wyjaśnień Prezesa Zarządu SM MLEKPOL wynika, że Beneficjent inaczej zinterpretował ww. przepis, tj. *uznał, że pierwszym rokiem złożenia sprawozdania w zakresie utrzymania Inwestycji będzie rok 2023, tj. dane za 2022 rok. Zgodnie z sugestią w czasie kontroli, sprawozdanie finansowo-rzeczowe dla projektu Spółdzielni w zakresie utrzymania Inwestycji w roku 2021 zostało wysłane dnia 17 czerwca 2022 r. i przedłożone do akceptacji Ministra z datą 22 czerwca 2022 r.* (akta kontroli str. 120-121, 310-315, 420-429)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność SM MLEKPOL w zbadanym obszarze. Beneficjent zrealizował zobowiązania umowne, dotyczące rzeczowego zakresu inwestycji oraz utworzenia miejsc pracy i ich utrzymania. Sprawozdania i dane składano w wymaganym zakresie rzeczowym i merytorycznym. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca nieterminowego przekazania Ministrowi sprawozdania z utrzymania Inwestycji miała charakter formalny i nie wpłynęły na ocenę kontrolowanej działalności.

OBSZAR

2. Efekty systemu wspierania inwestycji

Opis stanu
faktycznego

2.1. Beneficjent osiągnął efekty Inwestycji, przewidziane umową o dotację, tj. przed końcem 2020 roku utworzył ZPSWM, na który poniósł nakłady w wysokości przekraczającej wymagane i w którym utworzył deklarowaną liczbę nowych miejsc pracy²³. Przeprowadzone oględziny ZPSWM potwierdziły dysponowanie przez MLEKPOL składnikami majątkowymi uzyskanymi w ramach Inwestycji i wykazanymi w ewidencji środków trwałych, m.in. :

- budynkami²⁴ (odbieralni mleka, procesów mokrych, produkcyjnym wysokim, załadunku cystem, magazynu z paletyzacją strefy technicznej, biurowo-socjalnym) i budowlami (tanksilosi magazynowe wody i surowca, zbiorniki stacji mycia CIP, zbiornik p.poż),
- maszynami i urządzeniami, wykorzystywanych w procesie odbioru i wstępnej obróbki surowca, produkcji wyrobów sproszkowanych (m.in. wyparki i wieże: MSD do produkcji WPC, MPC i mleka w proszku, CDI do produkcji serwatki w proszku, mleka w proszku, mleka i serwatki natłuszczanych do 30% tłuszczu (FFMP i FFWP) i FMD do produkcji permeatu, serwatki w proszku, mleka i serwatki natłuszczanych do 80% tłuszczu (FFMP i FFP)), a także związanych ze składowaniem i przechowywaniem produktu,

²² Średnioroczne zatrudnienie w całym SM MLEKPOL wynosiło na koniec 2021 roku 2.800,7 etatów.

²³ Poza wielkością nakładów oraz liczbą utworzonych i utrzymanych miejsc pracy, mowa nie określała innych oczekiwanych efektów inwestycji. Na temat realizacji tych zobowiązań napisano w Obszarze 1. Wystąpienia.

²⁴ Był to kompleks budynków połączonych w jeden.

– infrastrukturą (instalacjami zewnętrznymi).

Poddane oględzinom maszyny i urządzenia były oznakowane trwale tabliczkami znamionowymi.

W sześciu z objętych oględzinami pomieszczeniach (dwóch laboratoriach, trzech sterowniach i biurze magazynu), przygotowane zostały miejsca pracy dla czterdziestu pracowników.

(akta kontroli str. 357-383, 466-471)

2.2. Zgodnie z wnioskiem o udzielenie pomocy publicznej²⁵, dofinansowany w ramach Programu projekt, miał polegać na utworzeniu zakładu produkcji sproszkowanych wyrobów mleczarskich w Mrągowie. Całkowita wartość przedsięwzięcia została określona na 380 mln PLN, w tym 90 mln PLN to koszt nabycia/wytworzenia środków trwałych (budowli i budynków) a 290 mln PLN koszt zakupu, rozbudowy lub modernizacji środków trwałych. Zakładano utworzenie w ramach Inwestycji 160 miejsc pracy, w tym 50 dla pracowników z wyższym wykształceniem. W wyniku Inwestycji SM MLEKPOL miała poszerzyć swoją ofertę produktową o takie wyroby jak koncentraty białek serwatkowych (WPC) czy koncentraty białek mlecznych (MPC) oraz znacząco zwiększyć – dzięki zastosowaniu trzech wież suszarniczych (każda o innym profilu) – zdolności produkcyjne części asortymentu (co najmniej dwukrotnie w zakresie produkcji produktów sproszkowanych). Inwestycja miała wpłynąć na poprawę jakości produkowanych wyrobów, poprawę jakości skupowanego surowca (dzięki nowemu zapleczu laboratoryjnemu) oraz poprawę zagospodarowania uciążliwego odpadu produkcji mleczarskiej, jakim jest serwatka. Zakładano zagospodarowanie wszystkich składników będących efektem procesu produkcji, również takie jak permeat czy laktoza (dzięki zakupowi zaawansowanych technologicznie urządzeń wykazujących się wyższymi wskaźnikami wydajności przy jednocześnie lepszym wykorzystaniu nośników energii niezbędnych przy procesie produkcji.). Dzięki wykorzystaniu nowatorskich rozwiązań i skoncentrowaniu ich w jednej lokalizacji, inwestycja miała umożliwić wyeliminowanie powstających kosztów związanych z przesyłem oraz transportem surowców i produktów ubocznych.

(akta kontroli str. 33-64)

ZPSWM został utworzony od podstaw, na terenie objętym Warmińsko-Mazurską Strefą Ekonomiczną. Komisyjny odbiór prac inwestycyjnych związanych z budową i wyposażeniem kompleksu budynków oraz dostawą i uruchomieniem instalacji technologicznych ZPSWM nastąpił 30 czerwca 2020 r. Z tym dniem do ewidencji środków trwałych przyjęto budynki i budowle o wartości 142.838,8 tys. zł oraz inne składniki majątkowe o wartości 325.695,8 tys. zł. W późniejszym okresie (do końca 2020 roku) w ramach Inwestycji dokupione zostały głównie komputery i serwery na potrzeby ZPSWM.

(akta kontroli str. 322-348, 452)

Na dzień kontroli NIK osiągnięto większość celów/założeń określonych we wniosku o udzielenie pomocy publicznej, w tym:

- 1) Poszerzona została oferta produktów proszkowych m.in. o: koncentrat białek serwatkowych (WPC), koncentrat białek mleka (MPC), proszek permeatu oraz proszek serwatkowy i mleczny natłuszczany tłuszczem roślinnym. Łącznie w 2021 roku wyprodukowano 8.409 ton nowego asortymentu, w tym głównie permeatu – 7.014 ton.
- 2) Zwiększone zostały zdolności produkcyjne części proszkowej asortymentu SM MLEKPOL. [...] ²⁶ Jak wyjaśnił Prezes SM MLEKPOL, osiągnięcie maksymalnej zdolności produkcyjnej instalacji jest procesem złożonym i długotrwałym, przewidzianym na około 4 - 5 lat. W 2021 roku (pierwszym roku po zakończeniu Inwestycji) w ZPSWM wyprodukowano 33.375 ton mleka i serwatki w proszku, co stanowiło 45,8% produkcji tego asortymentu w SM MLEKPOL (72.939 ton)²⁷.

²⁵ Wniosek o udzielenie pomocy z 27 października 2015 r. nie stanowił załącznika do umowy o dotację.

²⁶ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

²⁷ W związku z pracami modernizacyjnymi, od października 2021 r. unieruchomiona została wcześniej funkcjonująca linia proszkownicza pracująca w SM „MLEKPOL” w Zakładzie Produkcji Mleczarskiej w Mrągowie.

- 3) Poprawiła się możliwość zagospodarowania uciążliwego odpadu produkcji mleczarskiej jakim jest serwatka. [...] ²⁸. Po uruchomieniu ZPSWM zdolności zagospodarowania serwatki zostały zwiększone i w 2021 roku wynosiły ponad 53.000 ton (w przeliczeniu na uzyskany proszek serwatkowy), z uwzględnieniem produkcji całej gamy asortymentowej proszków dla której surowcem jest serwatka ²⁹.
- 4) Zainstalowane linie produkcyjne umożliwiły zagospodarowanie wszystkich składników, będących efektem produkcji, w tym permeatu, który powstaje w trakcie produkcji WPC.
- 5) Zastosowane urządzenia pozwoliły na poprawę jakości oferowanego asortymentu. Prezes Zarządu SM MLEKPOL wyjaśnił, że na poszczególnych liniach produkcyjnych (wieżach CDI, MSD i FMD) uzyskiwane są produkty o wyższej powtarzalności jakościowej, [...] ³⁰.

(akta kontroli str. 442-447, 465)

Z wyjaśnień Prezesa Zarządu SM MLEKPOL wynika, że w ramach realizacji Inwestycji osiągnięto innowacyjne rozwiązania technologiczne i organizacyjne w zakresie:

- gospodarowania energią, [...] ³¹,
- rozwiązań procesowych, [...] ³²,
- rozwiązań technologicznych, [...] ³³,
- ochrony środowiska, [...] ³⁴.

(akta kontroli str. 422-429)

Prezes Zarządu SM MLEKPOL w wyjaśnieniach zwrócił też uwagę na oddziaływanie Inwestycji na lokalną społeczność, które *w pierwszym względzie wiąże się z wytworzeniem nowych miejsc pracy, co zapewnia większe bezpieczeństwo i stabilność lokalnego rynku pracy. Region Warmii i Mazur jest regionem turystycznym i rynek pracy w Mrągowie i okolicach jest powiązany z obsługą ruchu turystycznego, który jest sezonowy. Powstanie dużego zakładu pracy, oferującego stałe, całoroczne zatrudnienie stabilizuje ten rynek. Uruchomienie produkcji w ZPSWM spowodowało zwiększenie zapotrzebowania na surowiec, który zapewniany jest w części z miejscowej bazy surowcowej. Poprzez to baza ta ulega stałemu rozwojowi i powiększeniu. Wzrost skupu mleka realizowanego w oparciu o miejscową bazę surowcową wynosił 4% w roku 2020 (w stosunku do roku 2019) oraz 14 % w roku 2021 (w stosunku do roku 2020). ZPSWM realizując działalność produkcyjną korzysta ze specjalistycznych usług oferowanych przez firmy zewnętrzne.* (akta kontroli str. 422-429)

[...] ³⁵ (akta kontroli str. 242-309, 422-429)

[...] ³⁶ Było ono zbliżone do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie mrągowskim, które w latach 2019-2020 wynosiło odpowiednio: 3.904 zł i 4.311 zł. ³⁷

(akta kontroli str.406-407)

Dane na temat zapłaconych przez Beneficjenta podatków w związku z Inwestycją przedstawiono w pkt 1.3 wystąpienia.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania SM MLEKPOL w zbadanym zakresie. Efekty Inwestycji zrealizowanej przy wsparciu środków publicznych były zgodne z warunkami

²⁸ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

²⁹ W 2021 roku nie przetwarzano serwatki usługowo oraz nie dokonywano sprzedaży koncentratu serwatki.

³⁰ Dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233), zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółdzielni Mleczarskiej MLEKPOL w Grajewie z 23 września 2022 r.

³¹ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³² Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³³ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³⁴ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³⁵ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³⁶ Tajemnica przedsiębiorstwa jw.

³⁷ W momencie opracowania wystąpienia nie były jeszcze dostępne dane GUS na temat przeciętnego wynagrodzenia w powiecie mrągowskim w 2021 roku.

umowy o dotację. Osiągnięto też cele określone we wniosku o udzielenie pomocy publicznej z wyjątkiem deklarowanej liczby zatrudnionych osób posiadających wyższe wykształcenie.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o terminowe przekazywanie do Ministra sprawozdań z utrzymania Inwestycji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 29 lipca 2022 r.

Kontroler:

Beata Pawłowska
główny specjalista kontroli państwowej

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Paweł Tołwiński

.....
podpis

.....
podpis